

<https://doi.org/10.17589/2309-8678-2018-6-4-8-36>.

2. Tolkachova I., Pushchuk I. Role of the European Court of Human Rights in ensuring of rights protection of the citizens of Ukraine. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»* № 4 (45). 2017. С. 85-90.

3. Толкачова І.А., Колесник К.А. Особливості реформування судової системи в Україні. *Безпека людини в умовах глобалізації: сучасні правові парадигми*: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, Національний авіаційний університет, 24 лют. 2017 р. Том 1. Тернопіль: Вектор, 2017. С. 225-227.

4. Головацький О. Судові реформи в Україні: аналіз результатів та очікування. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/sudovi-reformi-v-ukrayini-analiz-rezultativ-ta-ochikuvannya.html>.

5. Козлюк С. Два Верховні Суди. URL: <https://tyzhden.ua/Politics/240956>.

6. Судова реформа в Україні: що змінилось за три роки? URL: <https://dejure.foundation/library/sudova-reforma-v-ukraini-scho-zminylos-za-try-roky>.

УДК 347.85 (043.2)

Приймак В.І., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Токарева К.С., к.ю.н., доцент

КОСМІЧНА БЕЗПЕКА: ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ

Космічна безпека є видовим поняттям стосовно загального поняття «міжнародна безпека», і тому слід провести аналіз відповідних концептуальних рядів, від загального до спеціального. У міжнародно-правовому контексті зазвичай під безпекою розуміють стан захищеності інтересів держави, групи держав або міжнародного співтовариства від зовнішніх та внутрішніх загроз. Існують два типи міжнародної безпеки: універсальну та регіональну, обидва з яких належать до колективної безпеки. Завдяки властивостям безпеки дослідження та використання космосу (встановлюється для космосу загалом із прямим впливом на космос) є доцільним вважати її частиною загальної безпеки [1].

Більш складний взаємозв'язок можна простежити між «безпекою космічної діяльності» та «безпекою космосу», які лише частково перетинаються внаслідок антропогенних (людських) факторів, небезпечного впливу на космос, охоплює його безпеку від суто природних впливів. В той же час, «безпека космічної діяльності», не обмежується

захистом космічного простору та об'єктів, які в ньому перебувають, а вирізняє як самостійний об'єкт захист населення і навколишнього середовища Землі, особливо від впливу наземної космічної інфраструктури (космодроми, місця падінь використовуваного обладнання, випробувальні майданчики тощо).

Космічний простір визнаний інтернаціоналізованою спільною територією поза національною юрисдикцією окремих держав. Це обумовлює потребу створити космічну безпеку, спільну для всіх держав. Він базується на процесах багатосторонньої взаємодії та можливої інституціоналізації заходів прозорості та довіри. Слід зазначити, що зміцнення довіри можна досягти за допомогою контролю доступу та використання космосу, а також підвищення прозорості запусків та захист космічних кораблів від можливих пошкоджень. Поняття «спільна безпека» розроблена Гамбурзьким інститутом досліджень миру та політики безпеки, охоплює поняття безпеки, досягнуте завдяки співпраці.

Згідно з міжнародно-правовим постулатом, закріпленим у космічних договорах ООН, космос за своєю суттю є спільною власністю. З цієї причини безпека не може бути досягнута однією державою або групою держав, але, на думку німецького вченого Детлев Вольтера, вона повинна бути спільною та кооперативною, заснованою на принципах співпраці та консультацій, закріплених у Договорі про дослідження та використання космосу. Розробляючи цю позицію, слід зазначити, що окрема держава не може уникнути негативних наслідків диспропорцій у просторі, і тому космічну безпеку слід вважати «розподіленою безпекою».

Визначення спільних інтересів та важливість міжнародного співробітництва знайшли загальну підтримку всередині ООН та поза нею. У 1960 р. Міжнародна юридична асоціація наголосила, що спільні інтереси людства повинні складати основу міжнародно-правового порядку у Всесвіті, включаючи Місяць та інші небесні тіла. Лунг-Чу Чень, учений у галузі міжнародного публічного права, розділяє спільні інтереси на загальні та виняткові [2]. Він зазначає, що інклюзивність означає потреби та очікування діяльності, яка також має певний вплив на суспільство. Юридична та політична наука має важливе значення як на міжнародному, так і на глобальному рівні.

Ексклюзивні інтереси, у свою чергу, стосуються потреб та очікувань діяльності, вплив якої поширюється переважно на жителів однієї територіальної громади. Відносно питання космічної безпеки спільного інтересу, воно є загальним, оскільки повинні враховуватися інтереси всього людства.

Існує два основних типи загроз безпеці космосу в мирних цілях використання космосу, а саме антропогенна діяльність, яка 1) створює шкідливий та забруднюючий простір (частина IX статті IX Космічного

договору) та 2) створює потенційні перешкоди для діяльності інших країн (частина 3 статті IX Договору). Чинний космічний закон передбачає два випадки, коли проведення консультацій є обов'язковим для суб'єктів космічної діяльності. Сюди, зокрема, належать ситуації, коли: 1) при плануванні конкретної космічної діяльності держава має підстави вважати, що така діяльність несе ризик потенційно шкідливого втручання в діяльність інших держав, і 2) якщо у держави є підстави вважати, що така діяльність планується в іншій державі і ця діяльність може перешкоджати мирному дослідженню та використанню космосу. Заклик до посилення міжнародної координації з метою уникнення негативних наслідків виправданий, зокрема, ризикованим характером та підвищеною небезпекою космічної діяльності [3]. Останній також закликає здійснювати міжнародний контроль за космічною діяльністю, щоб забезпечити кращу координацію та запобігти будь-якій шкідливій перешкоді.

Отже, під безпекою космічної діяльності пропонується розуміти стан захищеності космічного середовища, життя та здоров'я людей, що перебувають у космосі, навколишнього середовища та населення Землі від негативних наслідків дослідження й використання космічного простору. На нашу думку, міжнародний правовий порядок у космосі повинен базуватися на координації, яка може забезпечити як раціональне використання космосу, так і космічну діяльність на благо всього людства.

Література

1. Міжнародне публічне право / під ред. В.М. Репецького. Київ: Знання, 2011. 331 с.
2. Lung - Chu Chen, An Introduction to Contemporary International Law, A Policy Oriented Perspective (Second Edition, Yale University Press 2000). С. 85.
3. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла, від 1967 року. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?code=995_480.

УДК 351.83:342.56(043.2)

Сайчишина Т.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Токарева К.С., к.ю.н., доцент

ПРАВО НА ЖИТТЯ В КОНТЕКСТІ ПРАКТИКИ ЄСПЛ

Після закінчення Другої світової війни більшість європейських країн поставили як пріоритетне питання саме захист фундаментальних прав